

К ВОПРОСУ О ПРИЧИНАХ И РАСПРОСТРАНЕННОСТИ НАРУШЕНИЙ СЛУХА СРЕДИ СОВРЕМЕННЫХ ПОДРОСТКОВ

Статья посвящена актуальным вопросам изучения главных причин и тенденций распространенности нарушений слуха среди представителей современной молодежи. Установлено, что причинами нарушения слуха являются инфекционные заболевания, токсические поражения, сосудистые расстройства, механические, акустические или контузионные травмы. Тугоухость и глухоту подразделяют на врожденную и приобретенную. Нарушение слуха возникают в результате заболеваний, поражающих наружное, среднее или внутреннее ухо, слуховой нерв. Стойкое снижение слуха подростков часто возникает в результате воздействия шума, а конкретнее – громкой музыки.

Ключевые слова: подростки, молодежь, нарушение слуха, причины и последствия.

Постановка проблемы. Развитие современного общества характеризуется глубокими качественными преобразованиями социально-экономической сферы, где особую актуальность приобретает проблема формирования гармоничной, духовно развитой личности наиболее прогрессивной его части – подрастающего поколения [3].

Сегодняшнее положение, взгляды и мировоззрение молодежи находятся под влиянием и усугубляются многими факторами: экологическими, экономическими, а также социальным и демографическим кризисом, которые в совокупности создают чрезвычайно опасную среду для становления личности подростка, его социализации [7, 10].

Особую социальную и педагогическую значимость данная проблематика приобретает по отношению к представителям современной молодежи, имеющим ограниченные возможности в формировании, укреплении и сохранении собственного здоровья, для качественной и количественной характеристики которого стал чаще использоваться показатель инвалидности, наиболее наглядно иллюстрирующий резкое снижение функциональных возможностей организма, его приспособительных и защитных реакций [2].

Анализ последних исследований и публикаций. Согласно данным научных исследований в Украине за прошедшие пять лет наблюдалось увеличение численности детей-инвалидов, в соответствии с прогнозами ЮНИСЕФ, от 186 тысяч до 212 тысяч, при этом 85 тысяч – дети с тяжелой инвалидностью. Также специалистами установлено, что одной из наиболее распространенных причин инвалидности среди подрастающего поколения является частичная или полная потеря слуха [4, 11].

Слух это величайший дар, которым природа наградила человека. Отсутствие слуха существенно ограничивает возможность полноценного познания и общения с окружающим миром. Исследователями подтверждено, что люди, на себе ощутившие потерю слуха, воспринимают и переживают данное состояние куда тяжелее, чем потерю зрения. Важным является тот факт, что слух отвечает за формирование и развитие у детей речевого компонента, во многом зависящих от причин возникновения установленных нарушений слуха [5, 9].

Формулирование цели и задач исследования. Исходя из всего вышеизложенного, нами были сформулированы задачи исследования: провести анализ научно-методической литературы для обобщения отечественного и мирового опыта по вопросу изучения причин нарушения слуха среди подростков; выделить данные информационных ресурсов сети Интернет относительно распространенности различных нарушений слуха среди представителей современной молодежи.

Методы и организация исследований. Для решения поставленных задач исследования нами были использованы следующие методы: анализ и обобщение данных специальной научно-методической литературы, мониторинг информационных ресурсов сети Интернет, контент-анализ теоретических и методических работ (монографий, учебных пособий, методических материалов), системный подход.

Проведенные нами исследования в данной области выполнены соответственно "Сводному плану НИР в сфере физической культуры и спорта на 2011-2015 гг." Министерства образования и науки, семьи, молодежи и спорта Украины, разработанного и утвержденного в Национальном университете физического воспитания и спорта Украины.

Изложение основного материала исследований. Слуховой аппарат прочно ассоциируется в сознании многих людей с образом пожилого человека. Действительно, наиболее часто снижение слуха бывает связано с возрастными изменениями в организме. Однако, вопреки распространенному представлению, нарушениям слуха подвержены все возрастные группы [8].

Стойкие нарушения слуха могут быть врожденными и приобретенными. Врожденный характер нарушения слуха отмечается значительно реже, чем приобретенный, при этом имеется ряд давно установленных причин, таких как наследственный фактор, инфекционные заболевания у матери во время беременности (вирусные инфекции, например корь, грипп). Наиболее опасным для развивающегося

зачатка слухового апарату являється захворювання, що виникає у матері в перші три місяці вагітності [8].

Шкідливий вплив на розвиваючийся орган слуху у плода можуть мати деякі хімічні речовини. Практичне значення в виникненні вроджених порушень слуху має алкоголь, вживаний матір'ю в час вагітності, а також лікарські речовини – стрептоміцин і хінін. Порушення розвитку слухового апарату може виникнути також внаслідок травми плода [8].

Отримані порушення слухового апарату виникають внаслідок різних причин. Тяжкі порушення слуху настають зазвичай при ураженні звуковосприймаючого апарату (внутрішнього вуха, слухового нерва), в той час як легка і середня ступінь порушення слуху може виникнути при ураженні лише звукопровідного апарату (середнього вуха) [8].

Серед причин порушення слуху перше місце займають наслідки гострого запалення середнього вуха (гострого середнього отиту). Ураження слуху в цих випадках обумовлено стійкими залишковими змінами рухливості барабанної перетинки і ланки слухових кісточок. В деяких випадках після гострого середнього отиту залишається стійке прободення барабанної перетинки і тривале гноєтворення в вухі – хронічний гнійний отит. Це захворювання супроводжується зазвичай значущим зниженням слуху [6, 10].

Частою причиною ураження слуху у дітей є захворювання носа і носоглотки, і пов'язані з цим захворювання евстахієвої труби [6].

Важливу роль в виникненні стійких порушень слуху грають гострі інфекційні захворювання. Більшість інфекційних захворювань, що є причиною ураження слуху, трапляються в дитячому віці, і тому роль цих захворювань в етіології порушень слуху у підлітків особливо велика. З інфекційних захворювань, обумовлюючих стійкі ураження слуху в дитячому віці, найбільше значення мають епідемічний цереброспинальний менингіт, корь, скарлатина, грип, свинка [6, 10].

Особливу небезпеку для спеціалістів викликає додаткове негативне вплив, до якого піддані особливо підлітки – це захоплення музикою, де основними факторами ризику є час впливу і сама гучність музики. Надмірно гучна музика є неотъемлемою частиною обстановки в дискотеках, концертах і в нічних клубах, де користуються популярністю серед молоді. Такий шум травмує орган слуху і призводить до помітних змін в системі слухового сприйняття [1].

Однією з основних причин зростаючого числа порушень слуху у молодих людей, за словами вчених, є зростаюча популярність музичних плеєрів. Гучність таких плеєрів, які багато підлітків слухають практично постійно, часто перевищує частоту 100 децибел [1, 11].

Захоплення такими новинками аудіотехніки, як MP3-плеєри, iPod, мобільні телефони з функцією плеєра, розповсюджені повсюдно. Як вважають спеціалісти, особливо активне прослушування музики через навушники – причина того, що кількість випадків тугоухості серед молоді продовжує постійно зростати. За даними останніх досліджень, прослушування музики на iPod на повній гучності впродовж більше 5 хвилин на день вже збільшує ризик втрати слуху. Без шкоди для слуху можна слухати музику через навушники не більше 1,5 годин на день при гучності не більше 80 % максимального рівня [1, 11].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Зниження або втрата слуху – захворювання, яке зазвичай починається і протікає непомітно. Особливо небезпечно це захворювання стає серед підлітків, в тому віці, коли дуже складно подолати психологічний бар'єр і визнати наявність проблеми зі слухом.

Незважаючи на всі переваги сучасного життя, існують основні фактори ризику, що впливають на стан слуху, а саме: погіршення екологічної обстановки, нерациональний режим роботи і відпочинку, неправильне харчування, використання ототоксичних (шкідливих для слуху) лікарських препаратів і побутових хімікатів, нехтування елементарними заходами профілактики [10].

Важливу роль в патологічному впливі на слух грає підвищений рівень шуму, характерний для сучасного міського середовища і надзвичайно негативно впливаючий на здоров'я людини. Орган слуху практично цілодобово піддається впливу фонового шуму, при цьому гучний шум, надмірно подразнюючий чутливий слуховий аналізатор, є однією з основних причин порушення слуху з урахуванням додаткової навантаження, яку викликає тривалий перегляд телепередач і розмови по телефону [10].

Отримані результати досліджень показали, що особливо підлітки зазвичай відчувають на собі сильний вплив перерахованих негативних факторів. Молоді люди значно менше, ніж інші вікові групи, керуються юнацьким максималізмом, володіють емоційним, а не раціональним, проявляють турботу про власне здоров'я, задумуються про можливі наслідки своїх минулих дій, несуть відповідальність за прийняття власних рішень [10].

Між тим, особливо підлітки в сучасний час є однією з груп ризику на тугоухість. Згідно з результатами досліджень, проведених німецькими вченими, в останнє десятиліття серед молодих людей стали з'являтися порушення слуху, раніше зустрічалися тільки серед літніх людей. За даними німецької асоціації отоларингологів, кожен п'ятий чоловік в віці від 16 до 20 років має те або інше порушення роботи внутрішнього вуха; у багатьох молодих людей вже присутні

нарушения слуха на уровне восприятия высокого диапазона, а нередко и более низких тонов. Такие изменения слуха соответствуют начальным формам тугоухости [10].

Мы считаем, что причиной сложившейся ситуации является, прежде всего, отсутствие должного уровня знаний, теоретической и практической подготовленности, информированности, воспитания как среди подростков с нарушениями слуха, так и без нарушений, направленных на понимание значения формирования, сохранения и укрепления здоровья, как залога собственного благополучного становления в будущем в качестве социально значимой личности.

Использованные источники

1. Авдеенко Е.С. Развитие музыкально-ритмических движений у слабослышащих учащихся младших классов: автореф. дис. на соискание учёной степени канд. пед. наук : 13.00.03 / Е.С. Авдеенко. – М., 2010. – 18 с.
2. Байкина Н.Г. Физическое воспитание в школе глухих и слабослышащих / Н.Г. Байкина, Б.В. Сермеев. – М.: Советский спорт, 1991. – 64 с.
3. Випасняк І.П. Соціальна інтеграція глухих дітей на основі рухової активності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02. "Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення" / І.П. Випасняк. – Львів, 2007. – 18 с.
4. Кашуба В.А. Коррекция нарушений осанки школьников в процессе адаптивного физического воспитания / В.А. Кашуба, З.Х.А. Насраллах. – Киев : Науковий світ, 2008. – 220 с.
5. Круцевич Т.Ю. Теория и методика физического воспитания: учебник: в 2 т. / Т.Ю. Круцевич. – Киев : Олимп. лит., 2003. – С. 302–303.
6. Ляхова И.Н. Коррекционное значение гимнастики в учебно-педагогическом процессе по физическому воспитанию глухих школьников младших классов: автореф. дис. на соискание учёной степени канд. пед. наук : 13.00.03 / И.Н. Ляхова. – М., 1992. – 28 с.
7. Ростомашвили Л.Н. Адаптивное физическое воспитание детей со сложными нарушениями развития. – М.: Советский спорт, 2009. – 224 с.
8. Способы повышения уровня физической подготовленности глухих и слабослышащих старших школьников / Ю.А. Пеганов, А.Г. Спицин // Дефектология. - 1998. – № 2. – С.37-48.
9. Шапкова Л.В. Частные методики адаптивной физической культуры. – М.: Советский спорт, 2007. – 608 с.
10. Информационный сайт о проблемах слуха: [Электронный ресурс] / Режим доступа к сайту: <http://uho.com.ua/ru/statistics>
11. Слуховые аппараты Aurica: [Электронный ресурс] / Режим доступа к сайту: http://www.aurica.ru/hearing/info/narusheniya_sluha_u_molodezhi

Kashuba V., Maslova E.

THE ISSUE OF THE CAUSES AND PREVALENCE OF HEARING IMPAIRMENT AMONG CONTEMPORARY ADOLESCENTS

The article is devoted to the study of current issues of the causes and prevalence of hearing impairment among adolescents. Research tasks included: analysis of scientific and methodical literature to summarize the national and worldwide experience on the issue study of the causes of hearing impairment among adolescents; allocation of data among the information resources of the Internet about the prevalence of various hearing disorders among representatives of today's youth.

To achieve the objectives of the research, we used the following methods: analysis and compilation of special scientific and methodical literature, monitoring of information Internet resources, content analysis of theoretical and methodological publications (monographs, textbooks, and methodical materials), a systematic approach. The main causes of hearing impairment are infections, toxic lesions, vascular disorders, and mechanical, acoustic or contusion injuries. Hearing impairment and deafness is divided into congenital and acquired. Hearing impairment result from of diseases affecting outer, middle or inner ear, auditory nerve. Persistent decreased hearing of adolescents often occurs as a result of noise exposure – loud music. The results of studies have shown that adolescents often is experienced by a particularly strong influence these negative factors. Young people are much less than in other age groups, guided by youthful maximalist, a predominance of the emotional over the rational, don't takes care of their own health, don't think about the possible consequences of their past actions, is responsible for making their own decisions. The main reason for this situation, the lack of adequate knowledge, theoretical and practical training, awareness education among of adolescents with hearing impairments, and without violations, aimed at understanding the significance of formation, preserve and strengthen their health.

Key words: adolescents, young, hearing impairments, causes and consequences.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2015 р.